

Stórkaupa-verðisáhrifin hafa verið
yfir sinni verðun, en þykir þó smákaupa-
verðunarmenn hafa um lítið í seinu.
En þá er óþægilegt betra fyrir stór-
kaupsmenn, því þá er fremur von
til að hann standi í skilum. Innþing-
snið til stórkaupsmanna hafa um sífustu
viku gengið tregar en nokkrar vikur
af undanfö.

Hveiti-verðin er nú fyrst af þýrja,
í vikunn, sem leið, vora send 7-8
vagnhlöð af því austur til Montreal, og
er þá hís fyrsta, svo sent hefur verið
í haust af þessa ára hveiti. Þá, sem
austur var sent, var allt besta tegund:
alltanna meir. No. 1. hafi.

Kyrrahafsfjallagís hefur nýlega slegið
enn meir af flutningsgjaldi austur. Svo
hefur þá og leiknað flutningsgjald
vestur til British Columbia svo, að nú
geta hveitiverðunarmenn hjer keppt
við Oregon-menn, sem hægst. Flut-
ningsgjald vestur til Vancouver er
nú 55 cents fyrir 100 pundin af mjöli.
Þessi tilhöfðun hefur nú þegar borið þann
árangur, að fleiri vagnhlöð af mjöli
hafa verið sendar vestur og seld fyrir
sama verð og Oregon-mjöl. Þá er
því von til að Manitoba-mjöl rýði sjér
bljót til rúms vestra, þar þá þykir
mikið betra enn mjöl frá Oregon.

Um sífustu viku hafa talaverkar
dellur átt sjér stað milli ostgjörta-
manna og stórkaupsmanna. Ostgjörta-
menn segja stórkaupsmenn hafa tekið
af taka þeirra ost, en stórkaupsmenn spyr
segja þá hafa laust, en þá ostgjörta-
mönnum á bygn, að þeir selji ostinn
til smákaupsmanna eins mikils og til
stórkaupsmanna. Hís besta rás til að
blíða enda á svona þrætur er, að al-
menningur heimi Manitoba-ost af
kaupsmönnum, og þannig styðja þá við
af peningarnir haldist í fylkinu. Ostur
sem hjer, er blíðin til, er víðurkendur
eins góður og sá, sem er af fluttur, svo
þá er engin ástæða til að kaupa hina
aðflutta vöru fremur.

Vers á fúlskaga matæru o. s. f.	
markaðum hjer í Winnipeg, (21. sept.)	
Nautaköt (nýtt) pd.	0.05-0.16
(saltat)	0.06-0.10
Kálfalet	0.12-0.16
(nýtt) pd.	0.10-0.16
(reyk)	0.12-0.15
Svinaköt	0.15-0.15
(nýtt) pd.	0.10-0.15
(reyk)	0.12-0.15
Sauðaköt	0.16-0.18
100	0.00-0.00
Hvítiskur	0.05-0.00
Gedda	0.02-0.03
Gullaugu tyflin	0.25-0.06
Egg	0.15-0.18
(sundbúðum)	0.12-0.15
Smjör	0.13-0.15
Kartöfnir bush. (nytt)	0.40-0.75
Rauð (og svart) betur (Beets)	1.00-0.00
Laukur (þurkaðir) bush.	3.00-0.00
Nápur bush.	0.25-0.40
Ertur pottmeilr.	0.10-0.00
Hey	6.00-0.00
Hálmur ton	1.00-1.50
Eldivísir, poplar, Cord.	3.75-0.00
Tamarac	4.75-5.35
poplar flægjum	3.50-3.75

Í stórkaupum.

Hveitímjöl (Patent) 100 pd.	2.00-0.00
(Strong Bakers)	1.90-0.00
(XXX)	1.00-1.35
(Superfine)	0.70-1.00
Hveit (smáa) bush.	0.60-0.75
Hafnar	0.25-0.30
Bygg.	0.00-0.00
Úrgrit (við mylnur ton)	6.00-7.00
Úrgrangur (Shells)	8.00-0.00
Stykkja fótur	25.00-0.00
Mjölurkúfur hver	30.00-50.00
Tamdir usar, parís	90.00-120.00

UM VÍSINDI.

(Eftir F. B. Anderson.)

(Níturag.)

Á seinna hluta þessa afarmikla
tímabils, er sagnartarar kalla fornöld,
höfðu fýrar þjóðir náð almikilli þekk-
ingu. Kínverjar höfðu myndast áður,
lög og stjórnarforma. Indverjar, forfæ-
rar Norðurlandfólka, höfðu myndast áður
risavöðnað heimspekni, sem er skráð
bókum þeirra, Veda; Persar myndast
trú sína, er finst í Zend avesta (líandi
ort). Egyptar höfðu fengið töluverða
þekking á lífnaði, alfræði, stjórnufræði,
svo og Caldear. Föniciumenn og Gys-
ingaf, nágrannar þeirra. En þeir, sem
fremst stóðu voru hin víðfrelsi Grikk

ir. Þeir sameinuðu þekkingu sína
eldri þjóða, þeir rannsökuðu allt og
þeirra fjörgu andi endurskapast allt.
En rannsóknir þeirra hveigðust sem
fyrir þjóða að þá lánra og óþýllega
fremur en þá ytra og áþreifanlega.
Samt leit þeirra skarpa hugþón þamt
þá, sem seinna tíða menn hafa samant-
þannig kennda víðandmenn þeirra, svo
sem Empedokles, Demokrites og Anaxa-
goras, að hin sýllega náttúra væri
framleidd af ýmsum öllum frumefnu-
um, sem hvert um sig samanstóð af
örsuáum þörum. En þá sem þjóðir-
ar og þinstakir menn voru svo áskildir,
ar, þá urðu skoðar manna ófullkomn-
ar, og þegar þeir komu út á metál al-
menningi blönduðust þær en meiri
önnunum. Skoðun spekinganna, er
kom fram sem lífandi trú á persónuleg-
um guddómi, varð hjá löngum af man-
dýrkun.

Með falli Grikkja og Rómaveldis
leis þekking þessara þjóða undir lok
Hartstjórnaðs og seldi lútu hartstjórnaðs
ömennta þjóða. Með kristni
byrjaði nýtt tímabil í Vesturlandi og
Norðurlandi. Hin nýja kenning reddi
sjér til rúms í stað heilinnar. Bóðar
elskunnar og fríðarins hljómaði fegurra
en óþ haturins og ófríðarins. En eins
og háleitar kenningar höfðu á fyrri tím-
um blandað önnunum, eins varð nú
hin háleista trúarkenning einnig
menguð villu, og kom oft fram í
öhræmum myndum. Hver kallaði sína
kenningu þá sönnu kristni. Í stað hins
einfala skapandi anda dýrktu þeir menn,
í stað frjálsrar skynseminar settu þeir upp
þrældóm vanþekkingarinnar. Klerka-
valdið hnepti þjóðirnar í andlegan fjötur.
Menn hattu að leita eftir því janna
og rjetta, en eyddu lífi sínu í andlegum
döfa og hugargöngu. Munkarnir, sem
áttu að heita lærða mennirnir, huguðu
meist um syndaflausn, klaustur og kross-
ferðir. Ljós skynseminnar slokkaði, en
myrkur authoritets-trúdarinnar
ríkti yfir hugum manna.

En samt lífst neisti þekkingarinnar
enn, og enn vakti löngun til hins góða.
Einstökusinn um mátti heyrja rödd skyn-
seminnar, sem fyrsti eftir sanneikunum,
þeir sem höfðu áttar skoðar en kirkjan
voru náttúrulega álitir villumenn og
verðir kvaða bæti hjer og sífar, og hinir
fyrri rhyndu menn að láta þá fá, en
eftir því sem fjöturarnir þrengu að hinum
sanneikseftandi anda, eftir því veitti
hann meiri móðgrynu, þar til hann braut
af sjér fjöturana og stóð á ný frjáls
framfyrir hinum undravörðu tilveru í
allri sinni dýrð.

Tycho Brahe, Copernicus, Galilei
vöktu athygli manna á hinum ómælt-
andi himingim. Með því að sanna, að
jörðin stæði ekki kyr, sýndi Copernicus
páfarn valdi kirkjustráðarinnar. Skyn-
semin settist af völdum, þar sem authori-
tetir höfðu áttur ríkt. Stjórnin fylgdi.
Menn létuðu þekkingarinnar ný-
Bacon tók nýja stefnu og lagði grund-
völl til náttúruvísindanna. Descartes
vendi hinum andlegu vísindum í nýja
átt. Rannsóknarandinn vaknaði aftur og
menn fóru á ný að leita þekkingarinnar
við ljós skynseminnar og að sörkja eftir
rjettilinu af heiminum út til hins góða.
Hin nýfaknaði heimur steig ríastig á-
leitis. Stjórnarmenn kennda háleitar
kenningar; heimspekingarnir komu fram
með átt og sannari skoðar og nátt-
úrufræðingarnir gáfu heimium nýja
þekkingu á hinum margþreyttu og ó-
samlegu veröld. Hver uppgötvanir
fylgdi annari. Stjónspánn, stjónauklu og
fms önnur verkfæri voru uppfundin og
gerðu rannsóknirnar greiðari. Með stjón-
þupinn má sjá meira en 500 sinnum
lengra en með beru auga, og þess
vegna skygnast inn í 125 milljón sinnum
stærri heim. Með stjónauklu má sjá
1000 sinnum minni lengd en beita auga
eygja, og þess vegna 1000 milljón sin-
num minni hluti. Með þessu tímabili
má segja að það opnað fyrir mönnum
nýr heimur, nýr himinn og ný jörð.
Framfarir manna hafa vaxið að sama
skapi; menn hafa á ný byrjað að gjöra
sjér grein fyrir tilverunni, því sýllega
og óþýllega. Verkhingur manna er
öndanlega stærr en áður; stefnur
þeirra ótal; þekkingin er í heild sinni
nær því óþugaanleg, og samt nær hún
að eins yfir mjög hlina part af hinum
öndanlega heimi.

Jafnvel þó fræðingarnar sjón mjög
margar og hver þeirra skiptast sjálfstæð
ar smáfræðingar, má lauslega skipta þeim
í tvo aðalflokk, 1. vísindi um hina sýn-
lega eða efnalega tilveru, og 2. vísindi
um hina óþýllega eða andlegu tilveru.

Í fyrri flokknum má telja til vís-
indi um efn. Náttúrufræði, sem inn-
felur jarðfræði, stjónfræði, líffræði, þá
er jóna- og dýrafræði og efnafraði,
einnig verklega eðlisfræði og ýmsar
fræðingarnar. Í hinum síðari flokki
má telja, heimspeki, hugunarfræði og
sýsfræði, auk þess má nefna stjónfræði
og stjónvísindi, svo sem stjónfræði,
bókmenntir o. s. f.

Náttúrufræðin hefur gert mikil til
á leiða menn frá hugavíngli skólamann-
anna til náttúrunnar sjálfar, frá hljó-
fnyndaða til hins verulega. Hún hefur
leyft mönnum að skygnast inn í þá,
sem áður voru leyndardómar. Hún hefur
flutt þekkinguna af himnum ofan. Jörð-
in opnar bók sína og letur oss lesa á
stjónspöld hennar verk hins skapandi
ads. Stjónarir tala, vindurinn hljómar
himinbornum röddum, jurtirnar benda
oss á hulin lífskraft, og dýrin segja
oss frá hinu sama skygnandi afli. Ljós
er orðið sendibori vor, þarfumagnir er
vor daglegur ljónn, eldlegar tungur
ala hífvetna og flýttja nýjan
þekkingarinnar of
framfaranna, nýtt bóttar sanna-
leikans og rjettilisins.

Hinum andlegu vísindum hefur
fleygt fram, sem náttúruvísindum.
Heimspekin hefur haldist í hendur við
náttúrufræðina. Með brennandi ákafa
og óþreytandi elju, hafa menn reynt
til að leysa úr spurningum þeim, er
hafa staðist sem takmörk þekkingarinnar.
Hvæst er heimur? Hvæst erum vjer? Hvæst
er líf? Hvæst er meðvitund? Hvæst er andi? Hvæst
er efn? Útskýringur heimspekinginnar um
tilveru hlutanna má skipta í tvo aðal-
flokk, 1. að til sjó tvennt andi og efn,
hvort öðru gagnastætt. 2. að til sjó eins
eitt, sem er og framleiðir allt; þessi síðari
flokkur skiptist aftur í tvær deildir, þær
sem kenna þá sjó andi, sem framleiðir
allt og hin áþreifanlega tilvera sjó eins
bræyting andans, sem menn stundum
kalla alheims átt eða guð. 2. þær sem kenna
þá sjó efn, sem liggur til grundvallar
fyrir gjörvalli tilverunnar, og að hinu
skygnandi kraptur, meðvitund, skynsemin
og tilfinning sjó eins afleiðing verkan-
na þess, að gjörvöll tilveran sjó eins efn
í öllum öndum, og þá sem hinir kalla
anda, sjó eins efn efnfubins. Þessum
skynsemin kemur saman í þá sjó bágar
vísir þess tilveru aðs og efnis. Ágrein-
ingurinn liggur í því, að þá sem hinir
fyrir kenna, að tilveran sjó framleidd
af efn skapandi anda, þá kenna hinir
síðari, að hún sjó framleidd af skygn-
andi efn.

Þá sem allar rannsóknir eru meira og
minna takmarkaðar, þá hljóta þessar
útskýringar að vera meira og minna
ófullkomnar, enda finnur skynsemin fræ-
ugleika, hverri svo sem vjer fylgjum. Ef
vjer áthyllumst, með hinum fyrra flokki,
að til sjó bæði andi og efn, hvort-
veggi sjó stök og sjálfum sjó gagnastætt
hværri eru þá sjó samneitir í tilverunni.
Ef vjer áthyllumst að til sjó eins eitt,
sem liggur til grundvallar, hværri getur
þá sjó framleitt skygnandi krapt og áþreif-
atlegt efn? Ef svo, þá hlýtur þetta eina
að hafa í sjó fölgit hvortveggi. Því
ekki kemur af þessu. En ef vjer
þrátt fyrir þetta gjörum oss áneigta með
trú því, að tilveran sjó öllar myndir af
því sjó, að sjó vjer þá sjó eina, sem
liggur til grundvallar: Eign vjer að
kalla þá skapandi anda. Ef svo, hlýtur
hann að hafa í sjó fölgit hís áþreifanlega
efni, og verður þá eftir vanalegum skil-
ningi ekki einstómur andi, Hlinsvegur,
áttum vjer að álta að allt sjó efn? Þá
hefur efnist í sjó fölgit skygnandi afi og
hugum. Þá er andi er að eins verkun
efnisins: sem um leið hlýtur sjálfst að
skygnast og þess vegna eftir vanalegum
skilningi ekki einstómt efn
þannig, hverri skoðun sem vjer fylgjum.
verum vjer að fáta, að af efn sjó
eitt samneit, og að hvortveggi sjó
öllar myndir af einhverju því,
sem vjer ekki þekkjum.

En þá sem þekking vor endar, þá
byrjar trú.

Þá sem vjer höfum skoðað frá öll-
um hlífum, þá þykjumst vjer þekkjja.
Ef vjer getum ekki skoðað hlutinn til

hlýtar, verður þekking vor ófullkomin.
En þá sem vjer þekkjum ekki
fullkomlega, um þá ályktum
vjer eftir líkindum og eftir
áhrifum tilhælinginga vorra.

Þessi ályktun verður skoðun vor, eða
sannfæring, verður trú vor.
Eftir því sem þekkingin vax-
eðlir því færað út takmörk
trúdarinnar. Trúarskoðarinnar bræt-
ast eða falla, eftir því sem skynsemin
kemst lengra og tilfinningarnar verða
betri. Svís trúdarinnar liggur áttis fyrir
útar, verkahring þekkingarinnar, og þess
vegna svo lengi sem þekking
vjer er ófullkomin, svo lengi
varir trú.

En hís takmarkaða þarf alla eðlisfræði til
mela hís öndanlega. Droplinn, sem ávallt
hreynt af óþýllegu afli, fyllir samt
aldrei hátt. Vjer, sem áþreiflega leit-
ast eða falla, eftir því sem skynsemin
kemst lengra og tilfinningarnar verða
betri. Svís trúdarinnar liggur áttis fyrir
útar, verkahring þekkingarinnar, og þess
vegna svo lengi sem þekking
vjer er ófullkomin, svo lengi
varir trú.

FJELAGSSKAPURINN Í ÞORBRANDSSTAÐA HREPPI. (Eftir Einar Hjörleifsson.) (Framhald.)

Forseti vildi þá láta taka fleiri grein-
ar í þeim fyrirhuguðu lögum til hugun-
ar. En þá stóð upp einn kringuleitur
bóndi, sem lengi hafði sókt eftir þing-
mannskosningu, og allt af gerði sjér von
um, að hann mundi einhverja tíma komast
á þing. Hann var allt af að undirbúa sig
undir þá þýsingarmikla starf, með því að
koma eitthvað fram og láta eitthvað til
sins taka á öllum mannafötum. Hann
bað sjér því hljófa í þetta skipti, eins
og hann var vanur, og fleykt þá. Hann
sagði sjér, fyndist, að úr því búið væri
að samþykka nafn á fjelaginu, þá væri
fjlagið líka stofnað með þá sama. Þar
af leiðandi virtist sjér, að nú þegar ætti
að kjósa embættismann fjelagsins, að
minnsta kosti forseta þess, því alveg em-
bættismannalaust mátti ekkert fjlag
vera eina einustu mínútu, alveg eins og
landið mátti aldrei vera þingmannalaust.
Hann vildi því stínga upp á því, að for-
seti þessa nýja fjelags væri kosinn þegar
í stað.

Forseti kvaðst skoða málið öðru-
við. Hann sagðist álta, að fjlagið væri
ekki stofnað, meðan þá hefði engin
lög, og meðan enginn hefði skrifað sig
inn í fjlagið, og þannig gjörð fjelags-
maður. Hann áleit því rangt, að kjósa
nokkurn embættismann fjelagsins að svo
stöddu.

Sá kringuleiti áleit, að fundurinn
geti eins kosið embættismann fjelags-
ins, eins og hann geti ákveðið, hvæst fje-
lagið skyldi heita.

Forseti vakti athygli hans á því, að
þetta væri ekki síðasta samþykkt áfund-
inu. Nafnið kemur inn í lögina, og lögin
yrðu samþykkt á fundi seinna, bæði
einstakrar greinar þeirra og lögin í heild
sinni.

Sá kringuleiti sagðist samt standa
við sína uppástungu og ekki taka hann
áptur, af því að hann áliti hana rjetta
eftir eðlisínu, nema með svo feldu
móti, að prestinum væri mjög um þá
hugað að stjórna þarna í forsetastöðu all-
an fundinn út; ef presturinn vildi ljón
því yfir, að sjér væri þá sjó eina, þá
skyldi hann taka uppástunguna áptur.

Prestur kvað nei við því, og svo var
uppástungan borin upp. Mörgum var
forvitni á að vita, hver endir yrði á
þessu öllu saman, og uppástungan var
samþykkt með bestum átkvæðum.

Forseti skoraði þá á menn, að stínga
upp á einhverjum forsetastofnum. Fyrst
var lengi stöðgn og menn renndu
augnum út undan sjér hver til annars.
Loksins stakk einhver upp á Sveini
bónda Sveinsyni.

Þá varð áptur þógn, stöðhljóð.
Menn höfðu fýmist á uppástungumann-
inn eða Svein.

„Er stungist upp á nokkrum flei-
um?“ spurði forseti.

Áptur dauðhljóð.

„Ef ekki er stungist upp á fleiðum,
þá ber jeg þá uppástungu upp, að Sveinn

bóndi Sveinsson verði forseti þorbrand-
staðafélags, sunnanleika lestrar-hústjórn-
ar-búnaðar og framfara-fjelags stofn-
unar.“

Sá kringuleiti bað sjér hljófa. Hann
kvaðst vilja leita alhygli manna að því
að Sveinn bóndi væri að öllu óþreydur
þar í sveitinni, án þess hann að nokkur
leyti vildi kasta skugga á hann, eða
þekja vantraust á honum. Þar á móti
væri mannaval mikið af kunnugum
mönnum og þekktum að mesta dagnast
í alla staði, og sjér sýndist engin ástæða
til, að ganga fram hjá þeim, og næstum
því fara að sellast í aðrar sveitir. Hann
stakk upp á að Sigurður bóndi á Bakka
yrði kosinn forseti fjelagsins.

Sigurður rjettilist upp í sætinu og
leit framan í Ólaf. Þá fóru að koma
smáðilar eðfraustir í andlit Ólafs, en ann-
ars sat hann grafur og lét ekkert á
sjér bera. Sessunautur hans fýtti sjér
að standa upp, og stakk upp á, að Ólaf
ur bóndi á Álptamýri yrði forseti.

„Sigurur nokkur upp á fleiðum?“
spurði forseti.

Steinhljóð ofurliða stund, nema
hvæst þá heyrðist þungar andardráttir
úr norðanstur og suðvestur-hornunum.

„Taka þá þessir menn á móti for-
setakosningu?“ spurði forseti.

Sveinn leit á víxl til þeirra Ólafs og
Sigurðar, og létta ekki fríðvanlega áhöf-
ast. En þá taldi hann víst, að úr því
að stungist hefði verið upp á þeim á
annar borti, þá mundi þeir hvor um sig
snúast á móti hverjum öðrum forseta.
Yrði hann kosinn, taldi hann því víst,
að fá þá bónda á móti sjér. Hann kvaðst
ekki mundi taka móti kosningu.

„Þá er ekki um aðra að velja, en þá
Ólaf bónda á Álptamýri og Sigurð bónda
á Bakka“, sagði forseti.

Vís þetta stóva þeir báðir upp, for-
setnefnið, og stíga tvö stig fram á gólf-
ið. Ólafur var nú allur orðinn eldru-
tur í framan, en Sigurður hjer og þar
hebláur. Ólafur varð fyrri til máls.

„Jó, segi fyrir mitt leyti“, sagði
hann, „að verði Sigurður kosinn forseti
í þessu fjelagi, þá er ekki tiltek, að jeg
eða neinn af þeim sem mjer fylgja—
um leið og hann sagði þetta leit hann í
kringum sig í húðinu—að nokkur okkar
verði í fjelaginu. Sigurður hefur áttur
sýnt, hver maður hann er, hvæst þarfur
hann er almennum framförum, bæði þegar
hann öfnit lestrarfjélagsstofnunarinnar
fyrir okkur, og oft og mörgum sinnum
endurnær, svo jeg og minir menn, vís
álitum þá sem full fjórás vís allar
framfarir hjer í sveitinni, ef honum er
trúast fyrir nokkru, sem að þeim lýtur.“

„Og jeg álta þá“, sagði Sigurður,
„vera öðreregligt, óerlegt og vott um
þann versta spillingargranda, ef nokkrum
manni dettur í hug, að kjósa annan eins
mann fyrir forseta, eins og Ólafur á
Álptamýri er, og jeg er sannfærður um,
að enginn heilvörður maður gengur inn
í þá fjlag, sem hann er nokkur em-
bættismaður í. Sá maður, sem ekki er
að eins sjálfur drykkjufurður, heldur
hefur líka sýnt þá, að honum er mest
um þá hugað, að leita velkar nálr með
sjér út í glötunna, þeim manni segi jeg
sjó ekki felandi neitt þá á hendur, sem
eitthvað mifer til almennra framfara,
hvorki í þessu sveitarfjelagi, nje neinu
öðru fjelagi í heiminum.“

„Auk þess er þess að geta“ tók
Ólafur áptur til máls, að Sigurður hefur
gert þessum brepp meiri svírtíng, en
nokkur annar maður hefur áður gert.
Þá er almannagott, að hann tók þá alveg
upp hjá sjálfum sjér, að fara betilfers
súður til Reykjavíkur fyrir hreppina,
eða að minnsta kosti var þá látið heita
eða, þá ekki sjó miklar sananir fyrir,
hvar þeir peningar mundu hafa komist
fram, ef nokkrir hefðu fengist. En þá
er líka almannagott, að sú fóer væri ekki
til meiri frugtár en svo, að honum var
deygt út úr hverju háði, sem hann kom
inn í, eins og hverjum öðrum rakka, og
sparks aptan undir hann-um leið. Nú,
þá sjó gjörir nú að minni áliti ekkert til,
og þá álta jeg miklu fremur, að hver
sómamaður elgi að gleðjast af, en hitt er
verra, að síðan er þorbrandstata hreppur
meðal káttra manna í Reykjavík fýmist
kallastur Sigurður—á Bakka hreppur
eða betilhreppur.“

Þá bóldi Sigurður ekki málið lengur.

Hann gekk að Ólafi, þar sem hann stóð
á gólfinu, ákaflega glemtur og gláfur